

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Caliciales*, **Familj:** *Caliciaceae*, **Släkte:** *Calicium* (spiklavar), **Art:** *Calicium pinicola* - fjällsotlav (Tibell) M.Prieto & Wedin **Synonymer:** *Cyphelium pinicola* Tibell

Kännetecken

Fjällsotlav är en skorplav med intensivt gulgrön, vårtig och tunn bål, ibland mer eller mindre insänkt i underlaget. Apothecier är 0,4–0,6 mm breda, sittande med insnörd bas och blänkande svarta med tydlig kant. Sporsäckarna är cylindriska med sporer liggande i en rad. Sporererna är 13–17 × 7–9 µm, något insnörda vid septum och med slät yta fränsett enstaka sprickor. I Sverige finns tre sotlavar med intensivt gulgrön bål vilka alla är rödlistade, sydlig ladlav *Cyphelium notarisii*, fjällsotlav *C. pinicola* och ladlav *C. tigillare*. De andra arterna har insänkta apothecier, päronformade sporsäckar och annorlunda ekologi.

Utbredning och status

Arten förekommer sällsynt längs fjällkedjan från Härjedalen till Torne Lappmark. Omkring fem aktuella lokaler är kända men statusen på flera äldre lokaler är okänd. Arten uppmärksammades först på 1960-talet och den tidigare utbredningen är därför otillräckligt känd. Den är också känd från Norge, Ryssland, Mellaneuropa och Nordamerika.

Ekologi

Fjällsotlav växer på tall, särskilt på barklösa döda grenar i nedre delen av kronorna. Den har även undantagsvis påträffats på gammal ved av björk. Den förekommer i öppna tallbestånd i längs myrkanter eller i bestånd av långsamvuxen tallskog strax under eller nära trädgränsen på 500–900 m höjd. Arten förekommer endast i gamla skogar.

Hot

Alla skogsskötselåtgärder, t.ex. slutavverkning av tallskog med låg produktion, som leder till att likåldriga tallbestånd bildas, utgör ett hot. De grenar arten växer på är attraktiva ur eldningssynpunkt vilket är ett hot.

Åtgärder

Samtliga lokaler måste skyddas och det måste skrivas in i skötsel föreskrifterna att brytning av döda grenar inte är tillåten. Statusen på gamla lokaler bör ytterligare undersökas.

Övrigt

Utländska namn – NO: Furusotbeger.

Litteratur

- Karström, M. 1992. Steget före i det glömda landet. *Svensk Bot. Tidskr.* 86: 115–146.
- Tibell, L. 1969. The genus *Cyphelium* in northern Europe. *Svensk Bot. Tidskr.* 63: 465–485.
- Tibell, L. 1971. The genus *Cyphelium* in Europe. *Svensk Bot. Tidskr.* 65: 138–164.
- Tibell, L. 1980. Lavordningen Caliciales i Sverige. Släkterna *Cyphelium*, *Microcalicium*, *Sphaerophorus*, *Sphinctrina*, *Thelomma* och *Tholurna*. *Svensk Bot. Tidskr.* 74: 55–69.
- Tibell, L. 1999. *Calicioid lichens and fungi*. *Nordic Lichen Flora* 1: 20-94. Bohuslän 5, Uddevalla.

Författare

Leif Tibell 1987. Rev. Göran Thor 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.